P

Zá
żećie
nisła
v

Nák
dz

Przy

POKŁON PANV BOGV ZASTĘPOW,

Zá zwyćięstwo Jnflandskie, nád Cárolusem Xiążećiem Sudermáńskim, dáne od Páná Bogá w dźień S. Stánisłáwá, 27. dniá Septembrá, Roku Páń: 1605. nád Rigą v Kircholmu, zá sczęśćiem Królá I. M. y sprawą Hetmáná nawyższego W. X. Litewskiego, Páná CAROLA CHODKIEWICZA.

Ná ktory czynione iest Kazánie przy obecnośći Królá I. M. w Niedźielę, 16. dniá Octobrá, w Krákowie ná Zamku, y powtorzone w drugą idącą Niedźielę, od X. PIOTRA SKARGI, Societatis IESV.

Przydáne iest Dźiękowánie zá zwyćięstwo Multáńskie, przed piąćią lat od Páná Bogá dáne, áby się pámiątká iego y wdźięcznosć ku dobroći Boskiey nád tym Krolestwem wznawiáłá.

W KRAKOWIE,
W Drukárniey Andrzeiá Piotrkowczyká.
Roku Pánskiego, 1605.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo, narrabo mirabilia tua, lætabor & exultabo in te. Quia feciſti iudicium meum, & cauſam meam: ſediſti ſuper thronum qui iudicas iuſtitiam. Pſal: *9.*

ZAśiadszy Pan Bog zaſtępow ſtolicę trybunału ſwego / puśćił wyrok ſtráſzliwy / ná człowieká krwią niewinnych oblanego / pokoy świátu potrzebny y miły pſuiącego / ná burzyćielá Kátholickiey wiáry / ná wydźieráczá Kroleſtw y Páńſtw cudzych / ná hárdość / ktora mocy ſwey dufáłá / á ná Bogá y ſpráwiedliwość y práwá iego nie pátrzyłá. Przyſzedł zuchwálec z mocnym y vzbroionym / w czternaśćie tyśiącách woyſkiem / cudzą źiemię pośiádáć / y miáſtá y zamki bráć: á owo máły poczet ludźi / to ieſt trzy tyśiące y cztery ſtá / ſtárł moc wſzytkę iego. Xiążętá z Niemiec od niego náięte z ſwoim ludem polegli / Hetman iego nawyżſzy zábity / dźiewięć tyśięcy trupow / iáko trawy ná pokośie / ná ſámym poboiſku pádło / drudzy w Dźwinie rzece vćiekáiąc potopieni / á ktorzy przebyli / od oraczow pozábijáni ſą / ábo poimáni / w błoćiech y w chrośćiech wiele pobitych ábo vmárłych zoſtáło / poimánych przednich ludźi nie máłá liczbá / chorągwi ſześćdźieśiąt nazbierano / dźiał polnych iedennaśćie y z obozem wſzyſtkim pobrano. Sam wodz okrutny z ráną w ćiele ſwoim / z kiląś tylo chorągwiámi vćiekł. Zá co dźiś P. Bogu dźięki oddáiąc / mowim z Dawidem: *Sławim ćię Pánie z cáłego ſercá náſzego: Opowiádamy dziwy twoie, y vweſelamy ſię y kochamy w tobie. Boś vczynił ſpráwiedliwość w krzywdzie náſzey. Záśiadłeś ná*

Pſal: 9.

dłeś ná

dleś ná ſtolicy twey ſedzia ſpráwiedliwy. O tey rádośći wßytkiey Korony náßey/ chcąc ſię ßerzey ná vćieche wáße rozwieść: pierwey ſię do vżálowánia nád ludzką nędzą y płakánia pobudźim: á potym ſię do przyczyn rádośći/ y do przeſtrog náßych/ zá pomocą Duchá ś. vdamy.

Acz w káżde weſele ludzkie/ nieco ſię záwżdy ſmutku nábiera: y nie ma ten świát pełney á nie mießáney rádośći: ále nawięcey woienne wygránie y tryumph zmącony ieſt z płáczem y żáłośćią. Jáko nie żáłowáć/ iż ludźi ták wiele w kilu godźinách ginie? Jzali ták prędko inni vroſtą? Jzali źiemiá ktora ludźmi z błogoſłáwieńſtwá Bożego nápełnioná być ma/ puſtą y ſámym beſtyom do mießkánia zoſtáwáć ma? Jáko nie płákáć/ iż człowiek zábija człowieká teyże nátury iáko y ſam: krew ſwoię y brátá ſwego morduie? A walki nawięcey ludźi potrácą/ y nie máß ták iádowitey plagi ná człowieká/ iáko człowiek: ktory rozumem y dowćipem/ dźiwne do zábijánia bliźnich ſpoſoby wymyśla: żelázá/ ſtrzelby/ prochy/ dźiáłá/ kule/ moſty/ okręty/ y ine śidłá y doły ná krew y ćiáło nátury iedney przyprawuie. Ani morowe powietrze/ áni ognie/ áni wody/ áni beſtye/ áni głody ták wielkiey ludźiom zguby nie przynoßą/ iáko woyny. Co ſię y ná tey teráznieyßey pokázuie. A kto łzy zátrzymáć może/ myśląc iáko prędko ták wiele ludźi poległo? A to ćieżey/ iż Chrześćiánie od Chrześćian giną/ iż ći ktorzy ſię tym imieniem pokrywáią/ chrzeſt ś. ná ſobie máiąc/ choć ſą heretycy/ mándatu Chryſtuſowego odſtępuiąc/ miłość y zgodę bráterſką tárgáią. A náde wßytko naſmutnieyßa myśl nas trapi: iż ći wßyſcy teraz poráženi do piekłá náwieczne potępienie poßli. Bo byli heretycy niewierni/ ábo tácy ktorzy nie pytáli ſię gdźie woyná ſpráwiedliwa: ále one przeklęte ſłowá w vśćiech mieli: By nam y dyabeł pieniądze dawał/ poydźiem ná krew niewinną ludzką. Pokutá też w oney woienney godźinie y prędkiey śmierći trudna/ y máło podobna. y nie możem o nich nádźieie mieć/ á z potępienia ie wiecznego wymáwiáć. O iáki to náß ſmutek: wiedząc co

to zá

to zá przeklęctwo wieczne piekielne/z ktorego iuż nigdy wyniść nędzny człowiek nie może.

Tym ſię ćieſzym/iż oni ná zgubę náſzę przyſzli/nie my ná nie. Oni náſzli nas/á myſmy ſię bronili/co ſię káżdemu y domowemu godźi. Oni máiętności y źiemię náſzę posiádáć/y oyczyznę náſzę bráć/y bráćią náſzę/ żony ich y dźieći zábijáć/ wiązáć y łupić chćieli/á myſmy zguby ſwey vchodźili. Gdźie, żeſmy o ſwoie ćięſzkośći y krzywdy pozywáć ie mieli? Kogoż ſłucháią y czyiemu práwu podlegli? Do kogoſmy áppellowáć mieli? Pan z Pánem inemu nie podległym/nie mą drogi iney do nábywánia miłego pokoiu/iedno żelázo á woynę. Ná ktorey ſam Pan Bog ſądźi y wyroki ſwe dáie/y ſkarze nieſpokoyne y nieſpráwiedliwe/y z páſzczęki ich niewinne wybawia. Przed ktorym my teraz ſtoiąc/pokornie z onemi z Tárſu mowim: Krwie ich nie kłáć ná nas Pánie/ſámi ſię zgubili niewinne náieżdżáiąc: á tyś vczynił iákoś chćiał. Nie náſzá ie ręká biłá/ále twoie práwo y twoiá z niebá ſpráwiedliwość: y nie weſelim ſię z ich vpadku/ále z twego nád námi Oycowſkiego obmyślánia y obrony twoiey/ z ktorą niewinnym nie omieſzkawaſz.

Ionæ 1.

Mamy wielkie przyczyny weſelą y tryumphu dźiśieyſzego: iż heretyctwo pohánbione ieſt: iż ſię do ſzczepienia wiáry ś. znowu w Inflánćiech drogá otwarza: iż obroniona ieſt Páńſtwá tego kráiná/y Litewſkie ſtrony z niebeśpieczeńſtwá wyrwáne ſą: iż ſpráwiedliwość Krolá J. M. y R. P. gorę wźięłá: iż ſławá Rycerſka narodu oboygá Polſkiego y Litewſkiego podwyżſzona ieſt.

Obległ tyran przednie miáſto Rygę/piſał y námawiał oblężone/mowiąc: Otworzćie mi/idę z dobrym wáſzym/wybáwię was y źiemię Inflancką od Papieſtwá/ Jezuity/iákom iuż raz vczynił/ powyganiam/ y powiążę ábo pozábiiam/dobrá ich ná Kośćioł nádáne miáſtu dáruię/Augſzpurſką wiárę vtwierdzę/ y ná nię Collegium w mieśćie tym záłożę. Nie maćie komu dufáć/ Seym ich w niwecz poſzedł/ obrony nie dáli/trochá woyſká Krolewſkiego/pobita wnet

bedźie. Odpowiedźiano mu/iáko przystało dobrym y wier-
nym poddánym Krolá J. M. Wiáry y przyśięgi swemu
Krolowi dotrzymamy / náśládowáć twego krzywoprzyśie-
stwá nie będźiem / Jezuitowie nam nic wádzą / wiára nie
kupczym/bronić śię będźiem / ni náczym nam z łáski Bożey
do odporu nie schodźi. W tym o drobnym woysku Krolá
J. M. we dwu milách vsłyszał. Porwał śię ze wszytką mo-
cą/y pogardzáiąc máłośćią ich/obroćił ná śię y vczuł Boską
rękę. Poznał co to z Bogiem walczyć / y religią Kátholi-
2. Mach: 15. cką z cudzego Páństwá wygániáć. Nikánor ták śię ná Ko-
śćioł Boży przegrażał/ y skoroby bitwy wygrał / obálić go
obiecował. Lecz w oney bitwie sam zginął/y ręká ktora śię
przegrażał/od trupá iego odćięta / v Kośćiołá záwieszona
byłá. Trochęś mnieyszą drugi Nikanorze pomstę odniosł; ále
ieszcze więtszey czekay / ieśli w tym zuchwálstwie potrwasz.
Vkazałeś iad swoy ná wiárę powszechną/nie tyloś ią w wy-
dártym Krolestwie wyćisnął:ále y do obcych y cudzych krá-
in miecz swoy ná nię rośćiągáć chcesz? Bierzże odpráwę z
mocney ręki Boskiey. ktoryś wiárę S. z Jnflant wygnáć
chćiał/sam z Jnflant vćiekay. moc twoiá iáko trawá/chwa-
łá twoiá gnoy y trupy. vćiekay/á tu śię nie wracay/ á pátrz
ábyś od tey rány nie zdychał. Vćiekay/Kátholicka ćię wiá-
rá goni/ pokora y niewinnośćią sług Bożych/ pychá twoiá
pod nogámi zostáie. Vćiekay heretyku/polegli iuż wszyscy
pomocnicy kácerstwá y niedowiárstwá twego. Pogrożki
twoie ná ćię śię obroćiły. Vćiekay ná morze/bo źiemiá nie-
zbożnośći twey nie znieśie: á pokutuy/ áby ćię wody pomsty
Bożey nie pożárły. Spieway wiáro Kátholicka/záczynay
Psal: 29. pieśni y Psálmy mowiąc: *Podwyższáć ćię Pánie będę, boś mię*
Psal: 26. *podiął, y nie vćieszyłeś nieprzyiaćielá mego ná mnie. Ci ktorzy mię*
Psal: 88. *vćiskáć y wymiátáć chćieli, sami ostábieli y vpádli. Poniżyłeś hár-*
dego ráną, z ktorą vćiekł, y potárłeś mociego.

Mamy y drugą przyczynę wesela. Ziemiá Jnflancka
od początku szczepienia wiáry w niey / Kátholickiemu ná-
bożeństwu przy náwracániu Pogáństwá/oddána iest/y du-
chow-

chownemu ſtanowi Kośćiołá Rzymſkiego przypiſána. y dla tego heretyki pożera/y zoſtáć ſie w niey nie mogą. Poki byli Kátholicy ná niey/wielkim Moſkiewſkim Monárchom odeymowáć ſie mogli: á ſkoro wiáry ś. odſtepnikámi ſie zſtáli/znedznieli/y ſerce y męſtwo rycerſkie vtrácili/y máło nie wyginęli. Teraz vkázuie Pan Bog nádźieie wroceniá ſie do wiáry świetey tey źiemi / pod Krolem Kátholickim y pobożnym. Záczął nowe w niey ſzczepienie Krol Stephan / byliſmy z nim ná tym odnowieniu wiáry Kátholickiey w Inflánciech. Niewdźięczni tey napráwy ſwey obywátele heretycy/máiąc Krolá ſwego przyzwáli tego to Sudermaná/áby Papieſtwo/iáko mowią/y Polaki z Inflant wygnał/y to co ſzczepił Stephan/wykorzenił. Powiodłá ſie im tá zdrádá/ále ták iż ſámá Inflancka ſzláchtá wybita / y máło nie wſzytká wyginęłá / tá ktora przy tym tyránnie zoſtawáłá. Ziemiá ſie zá tym zwyćięſtwem w nabożeńſtwo práwowierne odnáwiáć dali Bog będźie/ do ktorey iuż heretycy ná pogrzeb idą / y iuż ich niedowiárſtwá nie przypuśći. Zá co P. Bogu śpiewaymy/mowiąc: *Owo iuż ſtárći ſą nieprzyiaćiele náſzy, podzmy odnáwiáć Kośćioły, y odnawiáć ſtáre święte nabożeńſtwo.* Zwyćięſtwá náſzego ten zyſk przedni miey my / napráwę chwały Páná Bogá náſzego y duſz ludzkich zbáwienia. Nád te ofiáry y dźięki nic mu nie ieſt milſzego.

1. Mach. 4.

Y z tego ſie weſelmy: iż tá Koroná z Wielkim X. L. przy ſwey pracey / przy nakłádách y wielkim krwie ſwoiey rozlaniu/zoſtáłá. Bo niezmierne koſzty wyſypuiąc/y długie woyny o te źiemie y krwie wylania prowádząc/máło iey teraz nie vtráćiłá. y nigdy ná tákim iuż prawie ſzczeblu oſtátnim nie ſtánęłá/iáko teraz/ by ſie byłá temu máłemu woyſku nogá pośliznełá. Iużeſmy ſie z tą źiemią/ták drogo nábytą/pożegnáć mogli. A pátrzmy ná cudowną ſtraż Boſką y opátrznosć ku nam. Boris Odon Moſkiewſki / dla Dymitrá/ktory z Polaki do ſwego ſie dźiedźicznego Páńſtwá wracał/zmowę miał z tym nieprzyiaćielem Sudermanem: áby ſpolnie źiemię Krolá Páná náſzego woiowáli. y dodawſzy mu

wßy mu pieniędzy / zá ktore ták wiele do Inflant ludźi zebrał: nie tylo Inflanty / ále Litewſką wßytkę źiemię posiádáć chćieli. A owo Pan Bog iednego ſtrászliwą śmierćią pobił / á drugiego moc ſkruſzył / iż iuż / nádźieiá w P. Bogu / nie powſtánie / á vpádáć do końcá będźie. Dźięki tedy oddaymy nawyżßemu: iż nas nie tylo vtráty źiemie ták náßą krwią polaney / y náßymi pobory y vtrátámi okupioney vchowáć / ále y z niebeśpieczeńſtwá ine Páńſtwá Korony tey wybáwić raczył. y przeto mu śpiewaymy: *Moc moiá y chlubá moiá P. Bog, sſtał mi ſię wybáwieniem. Głos weſela y zwyćięſtwá w namiotách y w obozie ſpráwiedliwych. Pochyliłem ſię do vpadku, á on podiął mię, y ręká iego zmocniłá mnie.*

Psal: 117.

Ráduiem ſię y z tego / iż P. Bog ſpráwiedliwość Królá y Páná náßego M. y niewinność iego pokazał / á tego ktory mu zdrádliwie Króleſtwo Swedzkie wydárł / poniżył / y otwárząc P. Bog wrotá poczał do nábyćia dźiedźictwá iego. y przetoż chwalim P. Bogá śpiewáiąc: *Pánie, w mocy twey krol ſię vweſeli, y w twoim ſię wybáwieniu bárzo vkocha.*

Psal: 20.

Nákoniec z tego zwyćięſtwá mamy y tę wielką poćiechę / iż ſławę rycerſką ludźi Królá J. M. Pan Bog podnieść raczył / dáiąc nam tákie Hetmány y żołnierze / ktorzy meſtwem ſwoim / ták zły raz záſtąpili / y z wielkiego niebeśpieczeńſtwá R. P. wybáwili. Aczkolwiek P. Bog sam zwyćięſtwo dáie / y on śmiáłość y poſtrách do serc ludzkich puſzcza / y dowćip á domyſł Hetmánom do łácnieyßego odporu nieprzyiaćielá podáie: iáko Dawid mowił: *Błogoſłáwiony P. Bog, ktory náucza ręce moie do woyny, y pálce moie do boiu, y ktory czyni iáko łuk miedźiány rámioná moie.* iednák to / przez ludźie ná to przebráne / y dáry ſwemi opátrzone / ſwoią drogą y śrzodkámi czyni. Dáie z niebá iednemu dźielność Hetmáńſką y ßczęśćie / ktorego drugiemu nie dáie. tákże mężnego y nievſtráßonego ſercá nie wßytkim żołnierzom wlewa. Ná Sámſoná / mowi Piſmo / puśćił P. Bog Duchá tákiego / iż tyśiąc mężow iedną kośćią pobił. Dawidowi ná onego Goliatá dał tákie ſerce nievſtráßone / iákie ſię we wßytkim

Psal: 143. Psal: 17. Iudic: 15. 1. Reg: 17.

wßytkim woyſku nie nálázło. y drugim iego towárzyßom/ ktore piſmo wylicza/ dziwne męſtwo dawał: iż ieden ſam mogł ſię woyſku wßytkiemu záſtáwić/y tych co go z boiáźni odbiegli/do bitwy wrocić. Ionátás ſyn Saulá Krolá/ſámowtor rotę nieprzyiaćielſką/dwudzieſtu w niey zábiwßy/ rozgromił. A drugi Ionátás wielki on hetman Máchábeyſki/ ſámotrzeć woyſko nieprzyiaćielſkie roſpędził/ y onych ktorzy od niego vćiekli/ná pogonią przyzwał. Drugdy Pan Bog ieden dom ná hetmány/ y iedno gniazdo obiera. iáko obrał Máchábeyczyki. y gdy Iozephus y Azáryás/tákże ſobie ſławy hetmáńſkiey nábywáć chćieli: poráženi ſą. y mowi piſmo: *Nie vſłucháli Iudy y bráćiey iego, mężnemi ſię czyniąc: á oni nie byli z rodzáiu tych mężow, przez ktore P. Bog zwyćięſtwá dawał.* Biádá temu kroleſtwu/ktore tákich mężow/y tákiego ich gniazdá w ktorym ſię wyćwiczáią/nie ma. Czym przegraża Izáiaß: *Odeymie,* práwi/ *od ćiebie mężnego, y mocnego, y dużego walecżniká, y dać pány iáko dzieciny, y niewieśćiuchowie pánowáć nád wámi będą.*

2. Reg: 2. 3

1. Reg: 14.

1. Mach: 11.

1. Mach: 5.

Iſa: 3.

Kazał P. Bog v Moyzeßá/ gdy do bitwy przychodźiło/boiáźliwe z woyſká pußczáć/y tych ktorzy żonę zmowili/ ábo dom nowy budowáli/ábo winnicę ßczepili/z ktorey ießcze iágod nie zážyli. Dla tego áby inym ſercá nie pſowáli do podkánia mężnego. Są iedni z przyrodzenia lękliwi/iáko poſpolićie niewiáſty: tákie prożno do woyſká bráć / do vćiekánia wnet ſię gotuią/ná láſy ábo gory pátrzą. Tákże y owi/ktorzy co miłego ná świećie máią / nie idą ná zły raz/ głowy vmykáią/y drugie ſtráßą. Práwemu witezowi ná on czás w potkániu/ wßytkiego co ná świećie ma miłego zápomnieć potrzebá/á ná ſámę ſpráwiedliwość Bożą/y ná wybáwienie oyczyzny y bráćiey/ y ná ſławę rycerſką pámiętáiąc/ á zdrowiem włáſnym/ y tym co wßyſtek świát ma / pogárdzáiąc. Ináczey mężnym nikt w potrzebie nie będźie. A iż wßyſcy tácy być nie mogą / ßczęśliwe ieſt woyſko / ktore w tyśiącu ma tákich z kilánaśćie. Bo ći inym śmiáłość vczynią /y przykłádem męſtwá ſwego y ná zły raz á potrzebny/ ine zá ſobą poćiągną / y w Pánu BOgu dufáiąc wygrawáią.

Deut: 20.

Dźiękuiem tedy P. Bogu/iż nam w tym máłym woyſku náßym/ták wiele cnych witezow y mężnych żołnierzow dáć raczył/ktorzy wßytkie ine towárzyße poſilili/y ochotą ſwoią ná ſpiſy y oſtre żelázá y ſtrzelby powiedli. A naprzod cnoćie y wielkiemu męſtwu Hetmáná náßego wydźiwowáć ſię nie możem/ktory iáko lew/wielkośćią y mocą nieprzyiaćioł záſtráßyć ſię nie dał. Możem go do onego Máchábeußá przyrownáć/ ktory vyźrzawßy dwádźieśćiá tyśięcy woyſká/ſam tylo trzy máiąc/gdy mu vſtępowáć drudzy rádźili/ krzyknął ná nie mowiąc: Nie day Boże/ ábyſmy vćiekáć mieli. ieſli przyßedł náß czás: Vmieraymy zá bráćią náßę męznie/á nie czyńmy zelżywośći ſławie náßey. Lekki to nieprzyiaćiel/ktory Bogá y ſpráwiedliwośći z ſobą nie ma. by dobrze nas liczbą y mocą przechodźił. My mocnieyßą rękę Boſką mamy/czyniąc o wiárę ś. Kátholicką/ ná heretyká/ Bożego y zbáwienia ludzkiego nieprzyiaćielá/ broniąc oyczyzny/idźiem w imię Boże ná rozboyniká/záſtáwuiąc ſię o Królá náßego niewinność/ idźiem ná wydźieráczá Króleſtwá iego/ná tyránná krwią domową polanego/ y ná ſwego Páná y Synowcá rękę niezbożną podnoßącego. Wßákeſmy go iuż częſto z pomocą Bożą płoßáli/y bili/ v Kieśi/ v Kokenauſu/ v Białego Kámieniá. máłolichmy chorągiew ná Seymie przeßłym pobitego iego woyſká oddáli/ y wielką ſmy ſławę odnieśli: y teraz da go Pan Bog w rękę náßę/ iedno nie czyńmy zelżywośći ſławie náßey. Temi y inemi słowy wzbudzáiąc ſwoie towárzyße/miłośćią czći Boſkiey y oyczyzny zięty/zdrowie ſwoie oddawał/ w nádźieię pewney pomocy z niebá. A ktoryby hetman ták źle ná táką moc nieprzyiaćioł opátrzony nie vſtępował: y miałby ſłußną bárzo wymowkę/ná te nárzekáiąc/ktorzy źle o R. P. rádźili/ y do pomocy przeßkadzáli. A on niedbálſtwá inßych ná ſię biorąc/mowił: Niech ia zdrowiem moim cudzych grzechow przypłacam. ieſli o oyczyznę kto niedba/ ia zá nię vmrzeć chcę.

1. Mach: 9.

A ták wßyſcy Hetmáná y oycá ßcześćia ſwego náſláduiąc/ wielkośći ſię oney y mocy ich nie przelękli. Czyniłá

ie śmiá-

ſie śmiáłe Krolewſka y Korony wſzytkiey ſpráwiedliwość/ ktora w ich woyſku pierwſza chorągiew miáłá. z nią y pod nią idąc/nápełnili ſię do zwyćięſtwá nádźieie / á náwięcey ná cześć y chwałę Boſką/ná wiárę Kátholicką/áby zelżona y wygnána od heretyká nie byłá/pátrzyli. Nie daymy/prá-wi/heretykowi gory / ktory Kośćioły zwoiował / Biſkup-ſtwo popſował/kápłany powiązał/y czártom ſłużąc/ do ie-go piekłá duſze prowádźić chce. Nie odbiegaymy/mowili/ złotey oyczyzny náſzey/ ktorey mamy wſzytkie dobrá náſze. Niegodny ſyn dźiedźictwá/ktory ſię o krzywdę mátki ſwey nie gniewa: nie godnichmy tych dobr / ktore w krolestwie mamy/ieſli o ie[illegible] zátrzymánie czynić nie będźiem. oddaymy wdźięczność y poſłuſzeńſtwo Krolowi Pánu náſzemu. My my poczęliſmy zań krew ieſzcze ná wſtępie iego ná krole-ſtwo rozlewáć: trwaymy do końcá/á pánowánie iego wier-nie zátrzymaymy / y do drugiego prowádźić go gotowi zo-ſtáymy. A iáko będźie wola ná niebie/ niech ſię ták ſtánie. ieſli vmrzem/miłość nam ku Kośćiołowi Bożemu/y ku oy-czyznie/y Krolowi náſzemu zápłáći P. Bog/y iáko męczen-niki vkoronuie nas. A ieſli wygramy z pomocą Bogá ná-ſzego Kátholickiego/oyczyznę wybáwiem / bráćią wſzytkę vweſelem/ſławę wieczną y zapłátę v Krolá náſzego y R. P. otrzymamy. y tákie rozmyſły w ſercá biorąc/ á zębámi ná nieprzyiáćiele zgrzytáiąc/á zá ſzáble ſię imáiąc/iáko ſtrzały nápięte/ſkinienia hetmáńſkiego czekáli. ktore gdy wźięli/ imię *Iesvs* w ſercu y w vśćiech máiąc / ná ſpiſy oſtre / ná dźiáłá / ná muſzkiety y ſtrzelbę wypádli / y ręką Boſką roz-gromili/ pobili/ roſproſzyli moc onę/ iż zároz ták wiele tru-pow ná plácu zoſtáło.

Dźiękuymy im/á naprzod Hetmánowi/wodzowi y ſpra-wcy ſławney oney roboty. o ktorym one słowá mowić mo-żem: Horruerunt Perſæ conſtantiam eius, & Medi auda-ciam eius. *Narody ſąśiedzkie przelękły ſię ſtátku iego, y poſtronni męſtwá iego.* Zapłátá twoiá od nawyżſzego Krolá w niebie/ zá ktoregoś cześć y Kośćioł ś. iego / zdrowie ſwoie ſtáwił. ſławá twoiá ná świećie ſercko ſię rozeydźie / v Krolá twe-

Iudith 16.

 go ziem-

go ziemſkiego cześć y baczenie wielkie ná poſługi twe od-
nieśieß. Wßytká R. P. y oyczyzná pámiętáć záſługi twe/
y bráćia wßyſcy oboygá narodu miłowáć ćie / y twoie imię
w ſercu nośić będą. Tyś ſławá Korony náßey/y oyczyzny
twoiey. Przeßedłeś dźiełá oycá twego ná tákimże vrzędźie
y mieyſcu R. P. y Krolom ſwoim ſłużącego. A ty cne Ry-
cerſtwo oboygá narodu / bierz dźięki od nas wdźięczney
bráćiey. Poſłużyliśćie oyczyznie/ oddáliśćie zdrowie ſwoie
czći Boſkiey/vtárliśćie kácerſtwu rogi/Krolewſkiey y Ko-
ronney ſpráwiedliwośći obroniliśćie/ſłáwie ſwey rycerſkiey
y przodkow wáßych vczyniliśćie doſyć/wßytkich nas vwe-
ſeliliśćie/y niedbále ná obronę oyczyzny/y ſwarnie domowe/
ktorzy iężykiem wiele á ręką nic nie czynią /záſromáliśćie:
dźą śię z przykłádu wáßego do dźiełá rycerſkiego/ opuśćiw-
ßy iężyczne ſwary y chluby domowe/zápalą. Bierzćie zápłá-
tę od Páná Bogá y Krolá ſwego. Bierzćie wákáncye/ſtá-
roſtwá/ vrzędy/dochody / od mátki wáßey R. P. zá ktorą-
śćie zdrowie ſádźili. á te prożnuiące y roſkoßniki domowe/y
pány łákome á nienáſycone/vprzedzayćie. Zá baczeniem y
mądrośćią K. J. M. ktorego Pan Bog ná to poſtáwił/áby
ná tákie záſługi pierwße baczenie miał; iákoż z łáſki Bożey
ma/y tym więcey hoyność śię iego ná was rozßerzy.

Nie przyczytaycie ßczęśćia tego mocy ſwey/ ále práwi-
cy Bożey / ſpráwiedliwośći y pobożnośći K. J. M. Gdy
Tráiánus hetman Valenſá Ceſárzá Aryániná/ po przegrá-
ney bitwie z Gottámi / przygánę y łáiánie od tegoż ſwego
Páná odnośił: Powiedźiał mu iáko pobożny Kátholik y
śmiáły żołnierz: Tyś Ceſárzu przegrał bitwy/á nie ia. Tyś
moie zwyćięſtwo zepſował. Bo ty z Bogiem walczyß / á
pomoc Boſką do nieprzyiaćioł przenośiß. Gdźie Pan Bog/
tám y zwyćięſtwo. Wieß iákoś wiele ludźi świętych z Ko-
śćiołow powyganiał. &c. Prawdźiwie bárzo powiedźiał.
Bo iáko niezbożność krolow/zwyćięſtwá pſuie: ták pobo-
żność ich/ zwyćięſtwá dáie. y ßczęśćie to przyczytáć śię ma
po łáſce Bożey/ſpráwiedliwośći Krolá J. M. Záſługi ie-
dnák wáße/iáko dobrego naczynia/przy ręce Boſkiey y Kro-

Theodoretus lib: 4. cap: 19.

lewſkim

lewſkim ſzcześciu nie ginął. Tego wſzyſcy życzym ſtanowi temu Rycerſkiemu/ áby ſie cnotámi Chrześciáńſkimi ozdábiał/ á łupieſtwá Sasieckiego nie czynił/ ná żołdzie ſwym/ wedle Janá ś. przeſtawáiąc. Do czego pomoc wielka być może z bogoboynych rotmiſtrzow/ ktorzy w tey ſzkole ſą miſtrzámi: áby vcznie ſwoie dobrze wychowáli/ á z grzechámi walcząc/ pierwey tego duſznego nieprzyiaciela ná ſobie y złych popędliwościách ſwoich zwyciężáli.

Záczynaymyſz wſzyſcy pieśni y ſłodkie pienia P. Bogu náſzemu/ ktory dał tákie zwyćięſtwo/ á pogromił nieprzyiaciele náſze. Mowmy z Melchiſedechem nawyżſzym Kápłanem/ ktory zá zwyćięſtwo Abráámá ták śpiewał: *Błogoſłáwiony Abráám Bogu nawyżſzemu, y błogoſłáwiony Bog nawyżſzy, ktorego obroną nieprzyiaćiele ſą w ręku náſzych.* Zá co ofiárował Pánu Bogu on Kápłan chleb y wino. A my Kápłáni zakonu nowego/ lepſzą y pocześnieyſzą y Bogu godnieyſzą ofiárę zá zwyćięſtwo oddáiem: to ieſt/ ciáło y krew ſyná iego/ y mowim: W tym ciele Pánie/ y w tey krwi/ zwoiowáni ſą okrutni y ciężcy nieprzyiaćiele wſzytkiego świátá/ ſzátan/ śmierć/ piekło/ y grzechy ludzkie. Przyimi poczte táką/ y zá to zwoiowánie widomych nieprzyiaćioł náſzych tákie dzięki odbieray od ſług twoich/ á wybaw nas do końcá z okrućieńſtwá ich/ á wroć nam pokoy/ y onych do vpámiętánia y pokuty przywiedź: ábyſmy w pokoiu ſłużyć tobie mogli/ pełniąc ſpráwiedliwość twoię/ y święte cnoty ktoreś nam roſkazał.

Genes: 14.

A z Moyzeſzem záczynaymy Pánu pieśń zwyćięſtwá weſołego/ mowiąc: *Pan Bog mocą ieſt náſzą y chlubą náſzą, y wybáwieniem náſzym. On ſam hetmánit y bit, wſzechmocne ieſt imię iego. Ręká twoiá, Pánie, vwielbioná ieſt, ręká twoiá pobiłá nieprzyiaćiele náſze. Chlubił ſię nieprzyiaćiel y groził mowiąc: Pobiię, pobiorę łupy, náſycę duſzę y gniew moy nád nimi. Aliści wiátr wionął, y przykryło ie morze. Trochá żołnierzow wypádłá, y ſtáli ſię iáko proch od wiátru, y iáko gnoy trupy ich. Puść, Pánie, ná nie boiaźń, niech ſię nie ruſzáią iáko kámień, áż ſługá twoy Krol náſz otrzyma kroleſtwo ſwoie, á ty ſam w nim kroluy ná wieki y dáley.*

Exod: 15.

Spie-

Iudic: 5. Spiewaymy z Bárákiem y Debora mowiąc: *Błogosławćie Páná mężni mocarze, ktorzy mogąc vchodzić, z cnoty y woley dobrey, dáliśćie zdrowie swoie w niebeśpieczność, y o tákąśćie się moc nieprzyiaćielską kuśili. Pochwalćie Páná, bośćie się ná nádziei w nim nie omylili, y on was nie omyli.* Nowe woyny obrał sobie P. Bog/ máło słycháć áby ták wiele tysiecy w bitwách polegáło/ y 50. tysiecy woysko zrážone/ nie miewa drugdy tákiey klęski. A tu nowa prawie woynę záczałeś Pánie/ gdyś máłą reką ták wiele tysiecy ná ziemię rzućił. Vkochaymy się w żołnierzách nászych/ iáko mowił Bárák z Debora: *Serce moie miłuie tych, ktorzy się w pewne niebeśpieczeństwo dáli*, dla wiáry Bożey/ dla bráciey swey/ dla oyczyzny y Krolá swe°.

Nie dziękuymy/ y owszem łaymy obywátelom towárzyszom y sąsiádom nászym/ ktorzy do pomocy tym mężnym przybyć niechćieli/ ábo do niey przeszkadzáli. y Anyoł każe im łáiáć: Niegodni synowie dziedzictwá oyczyzny swey/ o Iudic: 5. ktorey się krzywdę nie záwżieli. Przeklęty kto przeszkadzał/ przeklęty zazdrośćiwy/ y dobremu swemu y Koronie wszytkiey nie życzliwy. ták wiele dobr w oyczyznie vżywáć á do obrony iey przeszkádzáć? Godni tácy wielkiego przeklęctwá y posromocenia. Wychwalaymy Xiążę przesławne Kurlánskie sąsiádá nászego/ wiernego Koronie tey. Widział przez bystrą y głęboką rzekę máłą kupkę nászych/ widział woysko nieprzyiaćielskie/ polá y págorki pokrywáiące: nie wádziłá mu wielka rzeká Dźwiná/ przepłynąć chćiał z iezdą swoią/ y Boskim powodem ná brod tráfił/ o ktorym nikt nie wiedział. chćiał P. Bog/ áby z czerstwą iázdą bez topienia y zmoczenia przebył. y przebył puł godźiny przed bitwą/ y w toś się niebeśpieczeństwo wdał/ y poćiechę y sławę wierności y ochoty swey y męstwá rycerskiego odniosł.

Psal: 17. Spiewaymy z Dawidem mowiąc: *A kto nád Bogá Kátholickie° Chrześćiáńskiego mocnieyszy? ktory Bog iest nád nászego Bogá? Bog práwowiernych náuczył ręce do walki, y vczynił iáko łuk miedziány rámioná ich. Dałeś mi Pánie obronę wybáwienia twego, y práwicá twoiá podięłá mię. Goniłem nieprzyiaćiele moie, poimałem ie y wiązał, nie wroćiłem się áż ich nie sstáło. Pogruchoczę ie, y zostáć się nie bę-*

nie bedą mogli, vpádną pod nogi moie. Przepásałeś mię mocą ná woynę, podałeś ie tyłem, y rosproßyłeś tych, ktorzy mię nienawidzieli. zá co bądź pochwalon ná wieki y dáley.

A odpráwiwßy słowne y serdeczne / przystępuymy do rzecznego dźiekowánia. Nic sobie nie przyczytaymy iedno grzechy/ktorycheśmy pełni/dla ktorych ginąć możem. y to krolestwo tákiemi złośćiámi obćiążone vpádáć iuż chce/ by nie záchodźiło wielkie miłosierdźie y długa ćierpliwość Bogá náßego/ktory nas do pokuty czeka.ktorą wżdy zwyćiężeni dobrodźieystwy iego záczynaymy/ á nie mießkaymy zárzekáiąc sie złośći náßych / oczy do tákiego dobrodźieiá obrácáiąc / áby on sam sercá náße do siebie y cnot Chrześćiáńskich wzbudźił. Prośmy áby nam Bog náß dobry dał zwyćięstwo y chlubę nád czártem / nád złemi pożądliwośćiámi y skłonnośćiámi náßemi/nád grzechámi wßytkiemi/ nád hárdośćią y swawolą / łákomstwem y domowym mężoboystwem/y kradźieżą dobr R. P. Bo to ćiężßy nieprzyiaćiele y ßkodliwßa niewola ich. y máło nam to zwyćięstwo pomoże/ieśli swoich złych zwyczáiow y grzechow nie zwyćiężym/á w niewoli v czártá zostániem / y męstwá sámi nád sobą nie vżyiem: gniewu Bożego y pomsty / y tákich náiázdow nieprzyiaćielskich/y tu y po śmierći nie vydźiem.

Zá grzechámi przypádło wielkie niedbálstwo o R. P. srogie záślepienie ná seymách/vpor ludźi młodych / ktorzy sámi ná się/iáko ßaleni powroz ná zgubę kłádą. dla Bogá y dla miłośći oyczyzny/y tego co w niey mamy / te práktykarze buczne y łákome y niespokoyne wymiátaymy/y káráć ie vmieymy/swawolą y hárdość głupią potępiaymy/á dla ich głupstwá dźiećinnego oyczyzny złotey nie traćmy.

Náprawmy y stan żołnierski/ktory słábieć począł swowolnośćią wielką. ießcze z łáski Bożey zostáią cni y dobrzy/ z ktorych się drudzy náprawić mogą. Opátrzćie ie dobremi rotmistrzámi y pieniedzmi. Co gdy dwoie iest/nie trudno ich náuczyć/y w kárność y posłußeństwo wpráwić.

Ná dźiekowánie P. Bogu / czyńmy śluby y wykonaymy ie/kośćioły buduiąc/funduiąc y nádáiąc/y ludźie pobożne y Bogu miłe / zá mury y obronę Krolestwu rozmnażá-

iąc/y Kátholickie nabożeństwo vmocniáiąc. Bo to nas
sámo ieszcze trzyma/iż máło nie cáła w tym Krolestwie słu-
żbę Bożą mamy. A iáko czynili Máchábeyczykowie wiel-
cy żołnierze: z tego co P. Bog dał wygráć / y czego się spo-
dziewamy / czyńmy iáłmużny y miłośierdźie wdowom/szpi
talom/káplanom. Znam teraz iednego/ktory nie będąc bo-
gáty/ áni też dłużny/dał iáłmużnę prawie Páńską/tylo zá to
zwyćięstwo. ktorego niewiem ieszcze ktoby náśládował.
Odpłáć mu Pan Bog/á drugie niech do dobrych vczynkow
wzbudźi. Zá pobite Kátholiki ná tey woynie/ofiáry odday-
my P. Bogu ná ich duszną pomoc. wdowy ich opátruymy/
ránnym pomoc daymy. A żywym zwyćiężcom wszelákie na-
grody y poćiechy / wákáncye/ stárostwá / vrzędy / dochody
K. P. spráwiedliwie rozdaymy. Co się baczeniu K. J. M.
porucza/ktorego iáko Pan Bog tákim szczęśćiem ozdabia/
ták też on Krolestwo swoie y Rycerstwo swoie ozdobi. á v-
czyni go P. Bog gorą ná swoie nieprzyiaćioły / y synaczká
iego Włádysłáwá błogosłáwić/ y dom iego wynieść nie zá-
niecha / áby y iego potomstwo ná stolicy tey nie vstawáło.

Oddaymy wielkie dźięki S. nászemu Stánisłáwowi /
ktorego dźień zwyćięstwá iego vczćił / Pan Bog/bez wąt-
pienia zá przyczyną iego. Miłośnik iest ludu swego / iáko
Jeremiasz/y zástánia nas od pomsty Bożey / ktora grzechy
násze wyćiągáią/ y prośi áby to Krolestwo w wierze ś. Ká-
tholickiey y we wszelákiey pobożnośći y szczęśćiu zátrzymá-
ne było. Y ś. Kázimierz / zá powinnym swoim K. J. M.
Pánem nászym/y zá oyczyznę swoie pilne modły czyni/y po-
mocy iedną/y do tego się zwyćięstwá przyczynił/prawie te-
go roku/ktorego Kánonizácya iego wznowiona/bespiecz-
nie go nam vżywáć do modlitwy rádzi. Ktoremu gdy się
nász Hetman odlecał/y z grobu iego/przez Káplaná nawyż-
szego w Litwie / chorągiew y miecz z błogosłáwieństwem
brał: słuszną tę wielką poćiechę sobie y nam wszytkim przez
iego przemożną przyczynę odniosł. Bogu w Troycy iedy-
nemu chwałá zá wszytko / przez JEzusá Chrystusá Páná
nászego / ktory w iednośći Duchá ś. kroluie Bog
ieden ná wieki. *AMEN.*

2. Mach: 8.

2. Mach:15.